

III. LETNIK — 3. ŠTEVILKA
MAJ 1978

Naša SKUPNOST

glasilo szdl ljubljana moste-polje

25. maj

UMETNIŠKA PRILOGA

**Vsem mladim
iskrene čestitke
za dan mladosti**

Druženopolitične
organizacije občine
Ljubljana Moste-Polje

Iz poeme
**Tovarišu
Titu**

*Naš dragi voditelj, maršal Josip Broz Tito!
Pozdravi prisrčni do Tebe hitijo,
z besedo in pesmijo vročo želijo,
izraziti željo najlepšo Ti svojo
in s cvetjem posuti življenjsko pot Tvojo.*

*Že zgodaj si čutil krivice življenja,
in v srcu koval si pot v nove zarje.
Zato so Ti mnogi, premnogi sledili
v trpljenju in boju, pravici naproti,
k obzorju svobode, v upanju zore.*

*Krvaveli so narodi, trpele so žrtve,
da bratje vsi bi za vedno ostali,
svobodno na zemlji rodovi živeli.
So čustva zamrla, razum je prevladal,
na čelu s Teboj so sovraga izgnali.*

*Vse naše želje, vsa čustva, besede — vse,
naj skupaj s premnogim Te cvetjem objame,
hvaležnost zahvale naj vsakogar prevzame,
da bo izrekel besede Ti znane:
»Še mnogo pomladi bodi med nami!«*

STAŠO ŠTERGELJ
OŠ Vide Pregarc

Foto Jagr

Seja društva prijateljev Sovjetske zveze

25. marca 1941. leta je bila zadnja seja Društva prijateljev Sovjetske zveze. Kakor prejšnje, je bila tudi ta v dvoranici Glasbene matice, v prvem nadstropju gostilne Pri Sokolu zraven mestnega magistrata. Na sejo je bila na predlog Komunistične partije Slovenije povabljeni vsa desetorica ožjega vodstva demokratičnega krila Sokola: inž. Miloš Brelih, Franjo in Lojze Lubej, Maks Nahlik, Dušan Podgornik, Zoran Polič, Janez Porenta, Rado Prelovec, Viktor Repič in Josip Rus; seje smo se razen Maksa Nahlika vsi tudi udeležili.

Ko smo prišli zastopniki Sokola, so bili drugi člani odbora že zbrani. Poznali smo samo dr. Aleša Beblerja, ki nam je odredil prostore za mizo. Kasneje smo zvedeli, da sta bila prisotna tudi Boris Ziherl in Tone Fajfar. Vseh nas je bilo kakih petindvajset, samih moških. Predstavniki Sokola smo zavzeli skoro vso daljšo stran mize, na naši desni, na vodstveni strani mize je sedel Bebler, nam nasproti, sredi druge strani mize, je sedel eleganten gospod, tajnik društva inž. Črtomir Nagode.

Sejo je začel Aleš Bebler. Opravičil je obolelega predsednika prof. dr. Franceta Šturma. Mimogrede omenjam, da je bil prvi predsednik društva znani rodoljub Ivan Hribar, nekdanji ljubljanski župan in pokrajinski namestnik. Njegovi politični prijatelji iz vrst JNS so ga pregovorili, da je zahteval preimenovanje društva v Društvo prijateljev Rusije. Ker ni mogel uspeti, je odstopil kot predsednik, njegovo mesto pa je zavzel dr. France Šturm. Bil pa je eden redkih Slovencev, ki ni mogel preboleti prihoda Italijanov v Ljubljano. Demonstrativno je s tromostovja skočil v Ljubljano in utonil.

Na dnevnem redu je bila edina točka, sklepanje društva o predlogu za pristop Jugoslavije k paktu o medsebojni pomoči s Sovjetsko zvezo. Bebler je poročal o tajni seji vlade, ki jo je vodil predsednik dr. D. Cvetković. Na sejo so bili v glavnem povabljeni le tisti člani vlade, o katerih je Cvetković računal, da ga bodo podprli pri edini točki dnevnega reda. Vendar je KPJ o tej seji prejela zaupno poročilo. Bebler je izvajal:

»Cvetković je poročal, da stoji naša država pred usodno odločitvijo. Hitler zahteva, da pristopi k osi Rim—Berlin, Sovjetska zveza pa nam ponuja pakt o medsebojni pomoči. Obe alternativni sta težki in zlovesči. Za Jugoslavijo pride seveda v poštev samo manjše zlo, pristop k osi. S tem bomo morali sicer sprejeti težko žrtev z odstopom znatnega dela našega teritorija v južni Srbiji, v Vojvodini in v Prekmurju, zato pa bomo očuvali mir in zadržali red v ostali državi. Vendar je tudi ta žrtev neprimerno lažja, če samo pomislimo na nepregledne in takojšnje posledice, če bi razdražili zdaj vsemogočni Rajh s kakrš-

nimkoli aranžmajem s Sovjetsko zvezo. Ta predlog so navzoči ministri sprejeli z večino brez vsake razprave. Trije so glasovali proti, nakar so takoj podali ostavko.»

Na to Beblerjevo poročilo je, kakor bi ga pičil gad, razkačen skočil pokonci tajnik inž. Nagode in rekel:

»To je nesramno klevetanje naše vlade. Najodločneje protestiram proti takemu neodgovornemu in zlonamernemu prikazovanju vlade v teh tako usodnih dneh. O stališču vlade v tem vprašanju sem najbolje informiran in vem, da je za sodelovanje

s Sovjetsko zvezo in za izmenjavo informacij z njo.«

Popravlil si je svoje poškrbane manšete, ki so mu ušle iz rokavov.

Proti izvajanju tajnika se je oglasil Josip Rus in naglasil, da se mu zdi Beblerjevo poročilo ne samo verjetno, temveč tudi logično: »Po vsem, kar je znano vsej jugoslovanski javnosti, pa tudi tujini, o korakih naše vlade zadnja tri leta, po sporazumih in obiskih, ki so jih opravili nosilci obeh koncev osi pri nas ter knez Pavle, dr. Stojadinović in Cvetković v Italiji in v Rajhu, ni-

Čestitke ob visokem življenjskem jubileju

FRANJO LJUBEJ se je rodil leta 1898 v Gradovljah, zaselku na desnem bregu Save med Podgradom in Lazami. (Oče je bil tam železniški čuvaj, mati pa je gosposinjila in vzgajala deset otrok.) V osnovno šolo je začel hoditi leta 1905 v Dolškem (le 1.r.), nakar se je družina preselila v Ljubljano in tam je Franjo končal osnovno šolo, dva razreda gimnazije, prešel na učiteljsko, od 1916 do 1918 pa služil vojsko. Leta 1919 je maturiral ter šel učiti v Ljutomer. Tam je delal do leta 1933, ko je bil premeščen na ministrstvo za telesno vzgojo v Beograd, od koder je bil dodeljen za tajnika pisarne v načelništvu zveze Sokola kr. Jugoslavije v Ljubljani. Leta 1935 (ko je bilo načelništvu predstavljeno v Beograd) je Lubej prevzel načelnilstvo ljubljanske sokolske župe. Leta 1937 je klerikalna stranka dosegla njegov odstop iz ministrstva in nastopil je učiteljsko službo v Ljubljani. Diferenciacija v sokolskih vrstah je demokratični del le-teh pripeljala do stikov s KPS. V sodelovanju z njo se je Lubej vključil — prek dela v Društvo prijateljev Sovjetske zveze — v organizirane priprave za ustanovitev Protimperialistične, kasnejše Osvobodilne fronte. Junija 1941 je postal član plenuma OF in leta 1942 član IO OF. Vso vojno je bil tudi član IO mladinske OF, od leta 1942 pa tudi poverjenik za prosveto pri SNOS. Udeležil se je II. zasedanja AVNOJ v Jajcu. Dan prej je prav on sprožil idejo, da bi na tem zgodovinskem zasedanju podelili vrhovnemu komandantu čin maršala, kar je v imenu slovenske delegacije predlagal Josip Vidmar in bilo sprejeto med sklepi II. zasedanja AVNOJ. Po vrnitvi na Rog je bil sprejet v KP. Na Rogu ter od decembra 1944 do nekaj dni pred osvoboditvijo na Dolički gori v Beli krajini se je Lubej intenzivno vključil v uredničevanje sklepov II. zasedanja AVNOJ. Aprila leta 1945 ga je predsedstvo SNOS izvolilo za svojega sekretarja. V tej funkciji se je 5. maja udeležil ustanovitve prve slovenske vlade v Ajdovščini, prispel 9. maja v osvobodjeno Ljubljano in tu ga je januarja 1947 ustavodajna skupščina izvolila za sekretarja prezidija ljudske skupščine LR Slovenije. Bil je tudi narodni poslanec doma narodov za ljutomerski okraj. Leta 1953 je bil s sprejetjem nove ustave upokojen, opravljal pa je in še opravlja pomembne družbene dolžnosti. Med drugim je bil član IO OF, kasneje SZDL, predsednik socialnega fonda OF Slovenije, predsednik telovadne zveze Slovenije (v sklopu fizikulture zveze, sedanjega Partizana) itn. Sedaj je tudi član sveta republike.

Že med vojnama je javno nastopal in v sokolskih glasilih objavljajl idejne, strokovne in organizacijske članke. Leta 1942 je sodeloval v ilegalni brošuri Sokol v borbi za svobodo. Kasneje je objavljajl svoje prispevke predvsem v Ljudski pravici in Mladini ter govoril prek radijske postaje OF v Črnomlju. Po osvoboditvi je objavljajl spominske prispevke v različnih publikacijah in periodikah. Nekako zadnjih deset let piše daljše spominske tekste in dokončane ima tri rokopise: Moja mladost, V Prlekiji in Neka preteklost. Iz zadnjega, ki bo izšel še letos, objavljajmo v sporazumu z avtorjem odlomek.

kakor ni mogoče soglašati s trditvijo gospoda tajnika.«

Še enkrat se je oglašil inž. Nagode in podprl svojo trditev z navajanjem izjav naših odgovornih državnikov o nedvoumnem stališču vlade — tako, kakor je trdil že prej. Konkretno je navedel tudi stališče bivšega (dr. Korošca) in novega prosvetnega ministra.

Taka trditev mi je bila le preveč neresna. Vprašal sem Nagodeta:

»Kaj pa boste rekli, gospod tajnik, če vam dokažemo nasprotno?«

Ne da bi pomislil in v svesti si svoje močne pozicije, je hitro odgovoril:

»Potem bom odstopil kot tajnik. Sicer pa vidim tukaj celo vrsto meni neznanih gospodov, o prisotnosti katerih bi moral biti kot tajnik društva najbrž obveščen,« se je obrnil proti Beblerju. Ta je odgovoril, da so to predstavniki demokratičnega krila Sokola, ki so kot novi člani odbora društva povabljeni na sejo na predlog Komunistične partije Slovenije. »Gospod tajnik naj mi oprostí, da nisem našel, kolikor sem jo tudi iskal, prilike, da bi vas o tem predhodno obvestil. Sama seja pa se je začela v takem ozračju, da sem pozabil to storiti že na samem začetku. Prosim tudi druge člane odbora, da mi to oprostite in pripišete to mojo neljubo nekorektnost anonimni praksi, v katero so potisnjeni nekateri člani naše družbe.«

Inž. Nagode se je začudil: »Predstavniki demokratičnega krila Sokola? O takem krilu jaz nič ne vem, pa sem tudi Sokol!«

»Potem pa ste, gospod tajnik, slabše informirani kakor povprečni Slovenec, ki bere časopise, in slabše, kakor ljubljanska škofija,« je ironično pripomnil Zoran Polič.

»No, na dan z vašimi dokazi,« je ves poten zahteval Nagode.

Iz žepa sem potegnil tiskano okrožnico ministrstva prosvete, ki smo jo prejšnjega dne dobili osebno in zaupno proti podpisu vsi uslužbenci tega resora. Vzel sem jo s seboj, da bi jo pokazal svojim sodelavcem, saj je posebno med učiteljsvom sprožila val ogorčenja. Še sanjalo se mi ni, da bo prav ta okrožnica tukaj že na prvi seji odigrala tako važno vlogo. V okrožnici nalaga ministrstvo kot službeno dolžnost, da se v svojem področju borijo proti rastočemu vplivu Sovjetske zveze, ki pod krinko slovanstva zavaja naše ljudstvo. Prebral sem jo v celoti in jo potem pomolil Nagodetu:

»Ali priznate, da ni falzifikat?« Okoli mize sem videl samo sijoče obraze.

Nagode je preletel dokument in odvrnil:

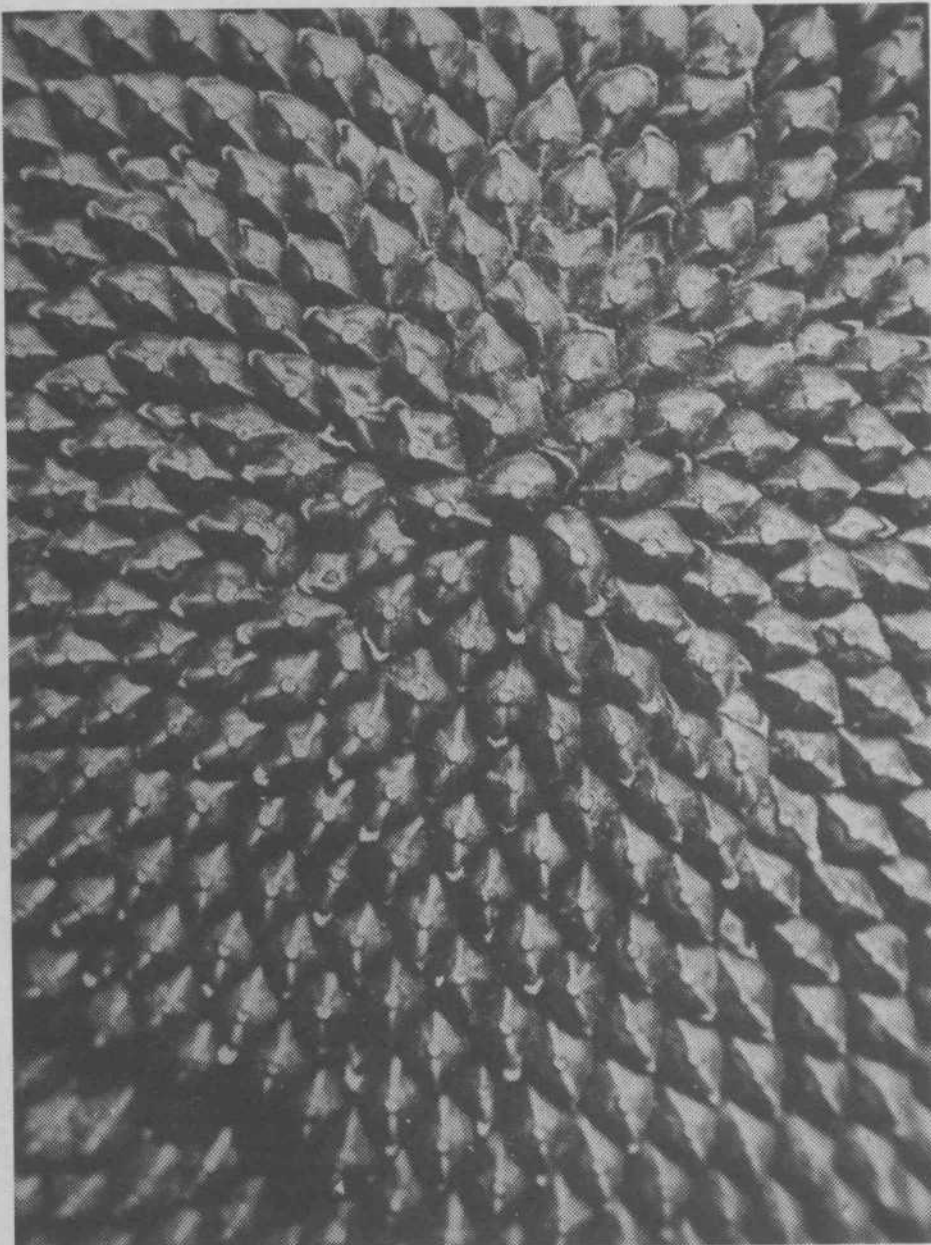
»Da, avtentična je!«

»Ali je s tem donesen protidokaz vašim trditvam?«

»Žal je, odlagam mesto tajnika.« Ves poten si je otiral obraz.

»No, no, tako resno pa spet ni bilo mišljeno,« smo slišali pripombo.

»Čakajte, gospodje,« je povzel Bebler. »Mislim, da stvar le ni tako nedolžna. Slišali ste moje poročilo iz verodostojnega vira in nenavadno ostro reagiranje gospoda tajnika, ki mora imeti svoj vzrok. Saj bi me skoro pozval na dvoboj. Trdi, da je najbolje informiran član društva v tem vprašanju. Res je, da je v stalnih stikih z vodstvom svoje stranke, s člani vlade, pa tudi s sovjetskimi veleposlanikom, kamor hodi tudi po svoji iniciativi na pogoste pogovore z legitimacijo tajnika našega društva. Zato mislim, da moramo skrbno pre-

TLAKOVANI SONČNI KLANEC

FOTO S. G.

tresti njegovo izjavo o odstopu s tajniškega mesta. Njegov nastop in njegova nepravilna ocena o stališču vlade v tem vprašanju sta lahko posledica samo dveh možnosti: da je to storil iz naivnosti ali pa iz namerano napačnega prikazovanja stvari. Naše društvo, sedaj poudarjam to jaz, v teh usodnih dneh, ne, urah, ne more imeti na tako odgovornem mestu ne naivnega, še manj pa neizkušenega človeka. Obe lastnosti bi nam bili pri našem nadaljnjem delu škodljivi, če ne celo nevarni. Zato mislim in predlagam, da vzamemo njegovo odstopno izjavo na znanje. Se strinjate, gospodje?«

»Strinjamo se,« so pritrdili menda vsi navzoči.

»Se strinjate, gospod Nagode?«

»Seveda se, saj nisem otrok, saj sem sam odstopil. Izjavljam samo, da je vaša ocena motivov mojega stališča napačna in nepravilna. Sem pač žrtev nedoumljivega spleta dogodkov.«

»Za razgledanega opazovalca političnih dogodkov ni tu ničesar nedoumljivega. Nasprotno, vse je zelo jasno, pa še logično povrhu,« je pribil Dušan Podgornik.

S sejo smo nadaljevali in na Beblerjev predlog soglasno sklenili od vlade zahtevati, da podpiše pakt o medsebojni pomoči s Sovjetsko zvezo in da društvo v tej

zvezi naredi vse potrebne korake. Za to je glasoval tudi Nagode.

Ob koncu se je predsedujoči sporočil, da bo novi tajnik izvoljen na prihodnji seji. Te seje pa ni bilo, preprečil jo je fašistični napad na Jugoslavijo.

Zapuščajoč lokal se nam je Bebler zahvalil za nenadno, tako učinkovito pomoč. Smeje smo mu odgovorili, da je to samo prvi prispevek Sokolov v sodelovanju.

»Da, res, tako, tako!« Spomnil se je naše izjave o značaju našega sodelovanja s Partijo. Razšli smo se v veri, da smo razkrinkali vohljača, odstranili s političnega odra nevarnega kameleona. Pa ga še nismo.

Inženir Nagode je šel seveda takoj po seji poročat svojim gospodarjem v kazino, kaj se je pravkar zgodilo. Že naslednje jutro je član Sokola Moste, Janez Tonja, eden ožjih zaupnikov stranke JNS, opozoril Dušana Podgornika v poštni hranilnici, kjer sta bila oba v službi, naj se ne igramo, ker se podajamo na področje, ki bi znalo biti za nas usodno. Res je bilo, malo tudi zanj. Bil je sicer tajnik enodnevnega begunske vlade maja leta 1945, toda zmagovita revolucija ga je kot malo odgovornega skoro prezrla; Dušan, Janez in Lojze pa so bili žrtve akcije prav iz te sredine.

SNEG

Zbudila sem se in ker je bilo zunaj že dokaj svetlo, sem sklepala, da je že pozno. Vstala sem in pogledala na uro. Presenetili so me kazalci, ki so kazali, da je še zgodaj. Stopila sem k oknu in odgrnila temne zaves. Zunaj se je belil sneg. Torej od tu svetloba! Bela Ljubljana ohranja tradicijo... Sneg mi je raztegnil usta v nasmeh. Potem sem se spomnila plundre po ulicah in nesramnega kepanja sošolcev. Vendar sem še zrla v snežinke. — Kar v pižami sem slonela ob oknu. Glavo sem obrnila kvišku, s pogledom ujela eno izmed belih vil in jo spremljala kakor dolgo je bilo mogoče. Ko sem si ravno izbrala novo snežinko, da bi jo spremljala do cilja, sem se zdrznila. Z žvižgom me je hotel priklicati Boris. Odprla sem okno in ga pobarala:

»Greš v šolo?«

»Ja, saj vidiš!« je odvrnil zaspani Boris. Nadaljeval je: »Pa ti? Imaš popoldne pouk al' špricaš?«

»Beda!« sem bila nevljudna. »Jaz pa špricam!«

»Ah, oprost!« je rekel Boris in cepetal z nogami, ker ga je zeblo. Tudi mene je mrzilo:

»Zebe me!«

»Mene tudi. No, pa adijo, moram naprej, da ne zamudim!« Pomahal je.

Med zapiranjem okna sem tudi jaz pomahala. Stopila sem k radiu in nekaj časa iskala »val 202«, potem pa sem se spomnila, da se dopoldne na valu 202 ne začne tako zgodaj.

Umila sem se že, pospravila, dopoldne na valu 202 se je že zdavnaj začelo, treba je bilo iti v šolo, a sneg je še vedno naletaval.

Zunaj sem si odprla dežnik, ki je v tem trenutku izgubil to ime, kajti snežilo je. Z roko sem podrsala po bližnjem avtu in strnila sneg, ki mi je ostal v roki, v trdo kepo. Malo sem ga odgriznila in ga topila v ustih, vendar ne zaradi žeje. Kepo sem vrgla v zrak; potem, ko sem umaknila dežnik — snežnik, in ko je že skoraj padla na tla, sem jo brcnila. Ko sem šla mimo grma, ki se je šibil pod težko snega, si nisem mogla kaj, da ne bi pocukala ene izmed vej. Sneg se je usipal na tla ali vsaj na nižje veje.

Skoraj ves čas, ko smo bili v šoli, je snežilo. Belina me je rahlo navdajala z grozo.

Domov sem šla kos poti s Spominko; potem, ko je ona zavila v hišo, kjer stanuje, sva ostali z Darjo sami. Darja je začela: »Zatrapana sem v tvojega sošolca!«

»Je to Hvasto?« sem jo vprašala.

»Ne,« je bila kratka, a nisem silila vanjo. Že sva zavili na Zaloško, ko sem rekla: »Zatreskana sem v istega kot ti!«

»Sovražim sneg!« je siknila Darja.

»Enako!« sem ji potrdila. Obstali sva na križišču, kjer bi se morali ločiti.

»Darja, ne zameriš...?« sem vprašala prijateljico.

»Kaj?« je bila nestrpna.

Nadaljevala sem: »Tisto, za tistega...«

»Neeeee...« je zateglo zavrnila moj nesmiselni stavek.

»Kljub vsemu, oprost!« sem poskušala to temo zaključiti.

»Je že v redu,« je rekla lahkotno Darja.

Čeprav nisva govorili določeno, sva se povsem razumeli.

»Ta prekleti sneg!« je zopet siknila Darja, jaz pa sem jo vprašala: »Se ti ne zdi, da hoče zakriti, pokriti vse, kar je na svetu grdega? Zagovornik nedolžnosti...« Darja mi je počasi prikimala. Ločili sva se, se nasmehnili v pozdrav; še sem rekla:

»Jutri se vidiva v šoli!«

Zaprla sem dežnik. Mogoče sem upala, da bo sneg, ki je padal vedno gosteje, pokril tudi vse grdo v meni. Zagovornik nedolžnosti...

MAJDA
OŠ Vide Pregarc

Hodil po zemlji sem naši in pil nje prelesti

Pod to Župančičevo pesniško izpovedjo domovini so se letos zbrali osnovnošolski pevski zbori naše občine in počastili VIII. kongres ZKS ter 100-letnico rojstva velikega pevca. Objavljamo slike vseh nastopajočih zborov.

Otroški zbor osnovne šole Vide Pregarc

foto Hvastija

Otroški zbor osnovne šole Polje

foto Hvastija

HODIL PO ZEMLJI
SEM NAŠI
IN PILNJE PRELESTI...

Otroški zbor osnovne šole Adolfa Jakhla

foto Hvastija

KAM?

*pojdite po desni strani
levega pasu
desne ceste
in nato pri prvem levem ovinku
zavijte desno
proti levemu vogalu
desne hiše
kjer boste v levem spodnjem kotu
našli desna vrata
ki se pomotoma odpirajo v levo
nato pojdite po desni strani
levega stopnišča
in na vrhu desne stopnice
zavijte v levo
tam so vrata skozi katera
morate vstopiti NARAVNOST
v nerazumljivo
nagnjenost človeka h
KOMPLICIRANJU.*

DUŠAN
Žiko

*Iskalec...
Zaradi ljubega miru
je hotel postati kipar...
umetnost zaradi umetnosti...
Mlečne smrti, rastoče po marmornatih pečinah,
so vabile izgubljenca.
Polmesečniku so se odprle oči,
ko je začutil križ
sredi morsko grenkih solz.
Prodajalec je ponujal dišečo sol.*

*Zapeljivka se je izluščila
iz mehkega vetra.
Zaradi prijateljstva je strgala svojo masko.
Za njo so zagnali sramotni žig,
ker ni hotela pometati ulice.
Brizgajoča slana tekočina
je poskakovala za njo,
dokler ni izginila za ovinkom.*

SONJA DOBNIKAR
VI. gimnazija

*Pijana se je opotekala po cesti...
in se režala
mimoidočim.
Vreščala je moderno melodijo
in se otepala
nadležnega psa.
Udarila me je
z zaničevalnim pogledom
in šla...*

SONJA DOBNIKAR
VI. gimnazija

Otroški zbor osnovne šole Vide Pregarc

foto Hvastija

Ste komunist? Seveda!

Z zanimanjem sem sledila VIII. kongresu ZKS. Bila sem vesela, ker so se udeležili tudi mladi ljudje, delavci, študentje.

Morda bom tudi jaz kdaj med njimi, sem pomislila. Želja, da bi o komunistih zvedela kaj več, se mi je uresničila v nedeljo, ko sem se odpeljala z vlakom na Golnik.

Prisedla sem k priletnemu moškemu, ki se mi je dobrodušno nasmehnil, jaz pa sem mu vrnila smehljaj.

»Kam, dekle?«

»Na Golnik grem, obiskat teto. Tam je v bolnišnici.«

»Torej imava skupno pot! Tudi jaz grem tja, obiskat ženo,« mi je odvil.

Zelo je prijazen, sem pomislila. Zakaj ga ne bi kaj vprašala?

»Dedek, ste doživeli vojno?«

»Sem, hčerka, sem!« Bojeval sem se v Bosni. Doživel sem 3., 4., 5., in 6. ofenzivo. Tam je bil pravi pekel. Na Neretvi sem bil celo ranjen. V nogo,« je še dodal in se zamislil.

»Zelo mi je žal!« sem mu odvrnila žalostno.

»Ah, kaj bi tisto! Pa ti? Kam hodiš v šolo?« me je vprašal.

»V Polje, v osmi razred, kasneje pa bom hodila v gimnazijo. Seveda, če me bodo sprejeli!«

»Tam sem že bil. Lep kraj. Sicer pa je pri nas veliko lepih krajev.«

»Ste komunist?«

»Seveda! V partijo so me sprejeli leta 1938. Že leta 1941 sem odšel v partizane. Kot minerja so me pošiljali povsod po Jugoslaviji. Bil sem na I. zasedanju AVNOJ v Bihaću potem pa sem se z minerji pomaknil proti Neretvi, kjer smo minirali most. Veš, sprva se mi je Titova odločitev zdela zgrešena, toda kasneje, ko smo prišli iz obroča skoraj nepoškodovani, sem bil ponosen, da sem tudi jaz sodeloval v tej bitki, čeprav z ranjeno nogo.«

»Kakšen občutek ste imeli, ko so vas sprejeli v partijo!«

»Veš, hčerka, bil sem zelo ponosen. Z rokami bi lahko zlomil verige zavojevanih in zatiranih narodov, z enim zamahom rok pa uničil Hitlerja in nacizem. Vojno zelo sovražim. Kaj ni lepše takole sedeti na soncu in sanjati o lepoti in ljubezni in življenju. Ko bi le vedela, kaj je življenje? Sicer pa, prišla sva.«

S čudnimi občutki sem mu pomagala z vlakom. Z vso močjo sem zadihala sveži zrak. Mož se je oprijel moje roke in počasi sva stopala v hrib.

»Kako lepo je življenje!« je zamrmral.

»Res. Za to se je splašalo bojevati, sem pomislila.«

»No, pa pozdravljena. Upam, da te bom še kdaj videl. Mogoče tudi v vrstah komunistov.«

S solznimi očmi sem sledila možu, ki se je vzpenjal po stopnicah. Oh, ta prekleta vojna! sem zamrmrala in stekla k teti, ki me je že čakala na dvorišču.

STOJANKA ŠOBAT
OŠ POLJE

Mlajši mladinski zbor osnovne šole Karla Destovnika-Kajuha

foto TOM

Mlajši mladinski zbor osnovne šole Adolfa Jakhla

foto TOM

Mlajši mladinski zbor osnovne šole Polje

foto Hvastija

PERO POPOV

Avtor se je rodil l. 1940 v Uljmi pri Vršču (Banat). Po poklicu je transportni delavec in dela v HP Kolin-ska.

Pesniti je začel l. 1972 in od tedaj je objavljala dela v mnogih glasilih po vsej Jugoslaviji. Izdal je tudi tri pesniške zbirke: Boravak na zemlji (1976), Melanholično potovanje (1977) in Otiči (1977). Izbrane pesmi so iz 1. njegove zbirke.

Mladinski zbor osnovne šole Vide Pregarc

foto Hvastija

Mladinski zbor osnovne šole Ketteja in Murna

foto Hvastija

IMA MESTA ZA SVE NAS

*ima mesta za sve nas
i dobre volje prema svakom
i veliko srce koje prašta
da bi ostali ljudi
sa ljudima moramo biti*

*ima mesta za vse nas
i sunca
i hrane
i prostora
i ruku koje teže jedne drugima*

*kad bi svi imali iste blage oči
jer svi smo deo istog jata
ranjavaju nas godine i nesreće
volim što se produžavam u name-
rama
u vašim rečima
u vašim ljubavima
dok sam živio u vašim gradovima
radovao se vašim radostima*

*ima mesta za sve nas
i snova
i pejzaža
i mogućnosti da otputujemo negde
da volimo*

*ima mesta za svu lepotu kroz ljude
ZA SVE LJUDE*

NIKO

*niko nam ne može vratiti detinjstvo
ni ljubavi naše
ni otete predele mome oku
ni snagu da sve to zaboravimo*

*GLAVA SRCE nikade ne razume
SRCE uvek više može
više ume*

Harmonikarski orkester glasbene šole Moste-Polje (KUD Vide Pregarc)

foto TOM

Tudi oni so prispevali svoj delček

Le malo je manjkalo, pa bi si morala vsebino za tak sestavek izmisliti. Tako dolgo je namreč oče premišljeval, kaj naj mi pove o svoji pionirski zgodovini, še zlasti, ker sem mu strogo zabijala, da mora biti vse resnično. Ne mislim, da bi si hotel bivši pionir — moj oče — izmisljati, vendar tema je takšna, da je možno prav vse. Oče mi je dal častno pionirsko, da ne bo ničesar izmišljenega. Pri tem je najbrž že imel nekaj težav, kajti na obrazu je imel ob pripovedovanju nekaterih svojih dogodivščin tako svečan izraz, da se zares ne čudim, če je pionirska organizacija izšla iz vojne tako slavna. Končno pa čisto poslušam o junaštvih svojega deda, ki je bil prvi partizan. Zakaj ne bi nekoliko skoz prste pogledala tudi očetu, ki je bil takrat le pionir.

Nekdanji pionir pripoveduje

Ob začetku vojne je bil oče star devet let. Že po mesecu dni okupacije je bil izgnan — skupaj z drugimi člani družine. Vsa štiri leta ni imel doma. Iz kraja v kraj ga je vodila pot, ni bilo hrane, videl je mnoge boje, občutil bombardiranja in kaj vse bi lahko še naštel. Vem, da je postal pionir leta 1943 po kapitulaciji Italije. Sovražil je Nemce in Italijane in kot pionir delal prav vse tisto, kar so imeli pionirji za nalogo.

V šolo nekaj časa ni hodil, saj je ni bilo. Sredi leta 1944 pa je prišel v Belo krajino v Semič, kjer je takrat že bilo osvobodeno ozemlje.

Opisala bom, kako je začel obiskovati pravo partizansko šolo — gimnazijo v Semiču in naj ne bo zamere, če bo opis takšen, kot mi je povedal oče.

Šola se je imenovala Gimnazija. Seveda pa bi jo danes že na zunaj z začudenjem gledali. Na steni je bil napis Gostilna in v gostilniški sobi je bil pouk. Gostilniške mize in stoli so bili za klopi. Ker ni bilo polic in predalov, tudi ni bilo možnosti prepisovanja — pravi oče. Pa še, da bi bilo to sicer včasih potrebno, saj prej dolgo časa ni hodil v šolo in ni ločil samostalnika od osebk, glagola od povedka in poldnevika in poldneva.

V razredu, če lahko temu tako rečem, tudi ni bilo table. Profesorji so pisali kar na vrata, krede ni bilo in jo je izdeloval sproti prav moj oče. A prizna, da je sestavine pozabil. Spominja se le, da je vlival nekakšen mavec ali apno, in da se je v veliko veselje vseh učencev in nervoz profesorja matematike kreda med pisanjem drobila. Njegov razrednik je bil partizanski profesor tovariš Mihelič. Poučeval je matematiko, prirodopis in risanje. Bil je zelo strog, imel je škornje in uniformo. Za desnim škornjem je imel vedno zataknjeno žlico. Včasih jo je med poukom potegnil ven in jo, kot pravi oče, zamišljeno in zaskrbljeno brisal.

Če je skoz Semič šla partizanska brigada, so bili vsi učenci na oknih, profesor pa je stekel ven, da ugotovi, katera brigada je in izve kaj novic od partizanov. Malo ga je tudi zanimalo, kaj bo v kotlu, saj je vsaka brigada imela tudi kuhinjo.

Knjig ni bilo, zvezkov tudi ne, pisali so, kakor je kdo vedel in znal, na razne papirje. Pravi zvezek je bil redkost.

Tudi drugi profesorji so bili imenitni, oče se jih spominja kot pravih staršev, čeprav so bili strogi. Ravnatelj šole se je pisal Zavrl in ob neki hajki, ko so Belo krajino novembra 1944 napadli domobranci in Nemci, je vsa šola skupaj s profesorji »krepko« bežala. Po hajki pa se je zopet vse nadaljevalo, kot da se ni nič zgodilo. Potem

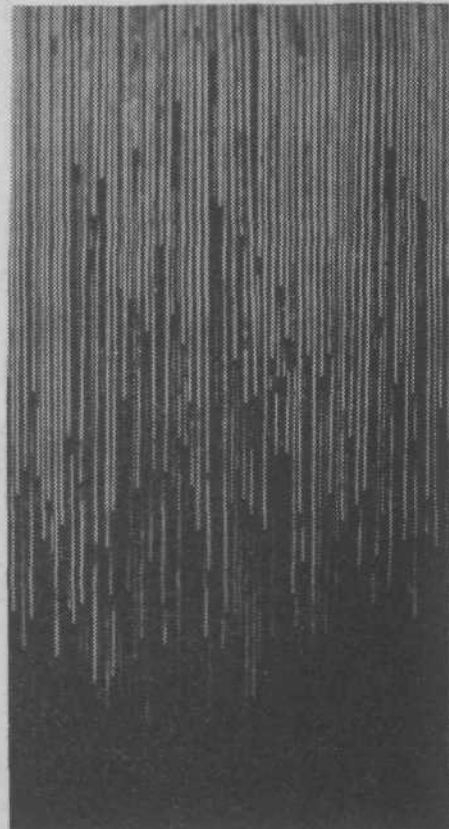
pa, da je strogo izpraševanje priklenilo pozornost na šolo in druge dogodke.

Vsi učenci so bili pionirji. Nastopali so na mitingih. Bilo je pravo partizansko ozračje in navdušenje ob vsaki zmagi, ki jih je bilo takrat veliko. Na šoli je bila tudi organizacija Rdečega križa in vsi pionirji so bili člani.

Ob prvem polletju je oče dobil spričevalo, ki mi ga je danes pokazal. Na hrbtni strani spričevala je star račun za koruzo, sicer pa je še kar ohranjeno. Zdi se mi le, da so ocene nekoliko previsoke. Spričevalo tudi nima žiga in ko sem očetu to očitala, se je pošalil, da je tako bilo bolje, saj gre za pravo partizansko spričevalo, ki ne bi smelo priti v roke okupatorju.

V mesecu marcu 1945 je zopet prišlo do večjih zapletov in oče je moral šolo končati, ker je bil z letalom evakuiran na dokončno osvobodeno ozemlje. Vojna se je takrat zanj končala.

Partizanska šola mu je ostala v lepem spominu na profesorje in součence — pionirje, ki so v tistem zgodovinskem času, skoraj brez sredstev, v nemogočih razmerah, združeno in prijateljsko polagali temelje tistim šolam, v katere hodimo mi. Oče pravi, da je pozabil na mraz v tisti gostilniški sobi, da je pozabil na lakoto, da niso imeli pripomočkov za učenje, da so bežali, če je bilo treba. Vendarle so tudi oni prispevali majhen, majhen delček za danes. Rad se spominja veselih trenutkov, šegavega nasmeška lačnega učitelja in razrednika, pa žlice za škornjem, starega ravnatelja in drugih. Pravi, da mora biti tudi danes pionir v šoli takšen, kot so bili oni, čeprav meni, da se kaj takega le težko ponovi. Naj si zapomnim, da čeprav on pripoveduje vse bolj v šali, takrat temu ni bilo tako in da je šlo za zelo, zelo resne stvari. TANJA PEČAR OŠ KETTEJA IN MURNA

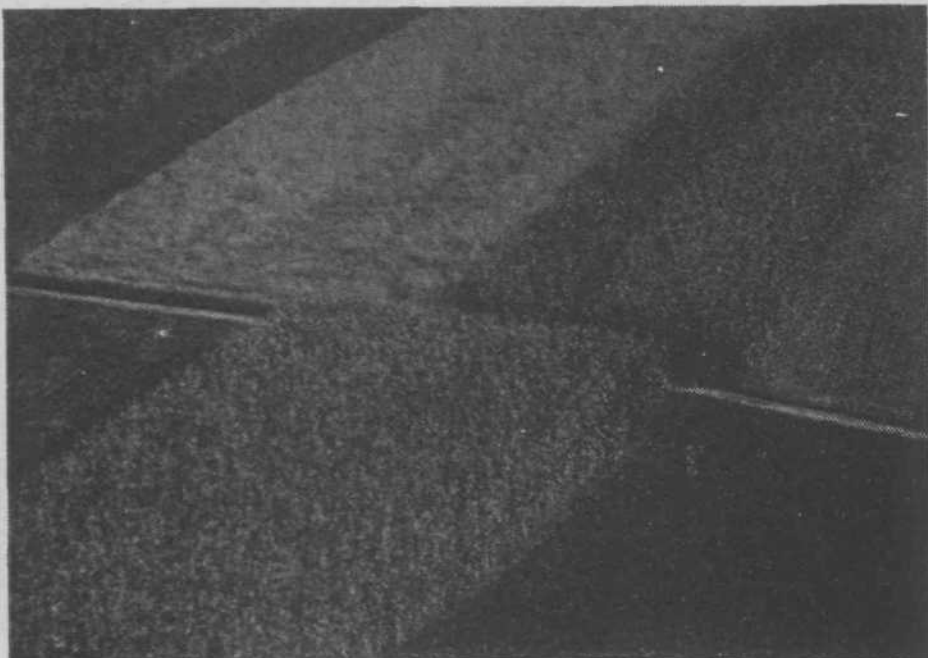
PALICE

FOTO TIHOMIR PINTER

LOČITEV

*Ostal sem sam ob žižgu vetra.
Sonce ne greje več tvojih las,
moji pogledi, polni prošenj, ne najdejo tvojih rok.
Svet domišljije, kjer vlada ljubezen,
je porušen s tvojim odhodom.
Ostala je prazna klop in kapljice dežja kot tvoje oči.
Ostali so le spomini na najine noči,
na lik moje male, na polja,
na toploto dekletovih ustnic.*

BOJAN KOZLEVČAR
Saturnus

NJIVE VI

FOTO TIHOMIR PINTER

NAŠA SKUPNOST — 25. MAJ

Umetniška priloga. Ureja komisija pri uredniškem odboru Nsk, zanjo odgovarja Marjan Moškrč.